

MADDELERİN İZLENİMLERİ
SONRASI İZLEN DOKÜMAN

19 Ocak 2007

- 972 CICHOCKI, Nina. Continuity and change in Turkish bathing culture in Istanbul: the life story of the Çemberlitaş hamam. *Turkish Studies*, 6 i (2005) pp.93-112. [16th century till today.]

Hamam
Çemberlitaş hamam.

141603
The Life Story of the Çemberlitaş Hamam:
From Bath to Tourist Attraction 030819

A THESIS
SUBMITTED TO THE FACULTY OF THE GRADUATE SCHOOL
OF THE UNIVERSITY OF MINNESOTA
BY

Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi	
Dem. No:	141603
Tas. No:	725.7956 CIC-L

Nina Cichocki

*Aliye Ural
Kütüphane*

18 TEM 2005

IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF
DOCTOR OF PHILOSOPHY

Catherine B. Asher, Advisor

June, 2005

NOTLAR

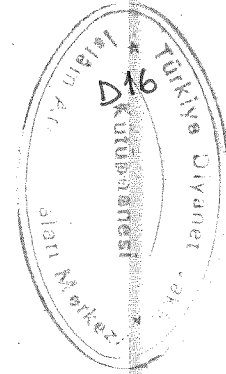
1. Ortodoks Kilise takviminde yortular Meryem'in Doğumu'yla başlar (8 Eylül). Haçın Yükseltilmesi (stauroproskynesis, 14 Eylül), ikinci; Meryem'in Tapınağa Sunulması (21 Kasım) üçüncü ve İsa'nın Doğumu (25 Aralık) dördüncü yortudur.
2. Kapadokya Bölgesi'nde en sık resmedilen sahneler için bkz. ikonografik indeks JERPHANION 1942 II, 2: 487-494; RESTLE 1967 I: 251-252.
3. Apokrif İncil'lerin tam metni için bkz. <http://www.gnosis.org/library>
4. İşıya, İsa'nın doğacağı kehanet eden bir Tevrat peygamberidir. İşıya peygamber, İsa'nın bir bakireden doğumunu öngörmüştür (7, 14): "Rabbin kendisi size bir belirtir verecek: iste kız gebe kalıp bir oğul doğuracak; adını İmmanuel koyacak" (BROWN 1977: 364).
5. Ambrosius ve Augustinus hakkında bilgi için bkz. *The Oxford Dictionary of Byzantium* I, 1991.
6. N. - M. THIERRY, *Nouvelles églises rupestre de Cappadoce*, Paris 1963: 119, fig27.
7. Kuruyan El episodunun tasvir edildiği birkaç Batı Sanatı örneği arasında Karolenj Dönemi'nde, 10. yüzyıl Palatino, San Sebastiano Kilisesi, 11. yüzyıl Hildesheim Kilisesi, 12. yüzyıl Benevento Kilisesi kapıları gibi az sayıda örnek sayılabilir (NORDHAGEN 1961: 333).

SEÇİLMİŞ KAYNAKÇA

- BELTING, H., "An Image and its Function in the Liturgy: The Man of Sorrows in Byzantium", *Dumbarton Oaks Papers* 34/35, 1980/1981: 1-17.
- BULGAKOV, S., *The Orthodox Church*. St.Vladimir's Seminary Press, Crestwood, New-York, 1988.
- GRABAR, A., *Christian Iconography. A Study of its Origins*, Princeton 1968.
- JERPHANION, G. de, *Une nouvelle Provence de l'art Byzantin: les Eglises Rupestres de Cappadoce I-II*, Paris, 1925-1942.
- KALAVREZOU, I., "Images of the Mother: When the Virgin Became Meter Theou.", *Dumbarton Oaks Papers* 44, 1990: 165-172.
- "Exchanging Embrace. The Body of Salvation", *Images of the Mother of God. Perceptions of the Theotokos in Byzantium* (ed. M. Vassilaki) Ashgate 2005: 103-117.

Kitab-ı Mukaddes, 1991.

- LAFONTAINE-DOSOGNE, J., "Iconography of the Cycle of the Infancy of Christ" (ed. P. Underwood), *The Kariye Djami IV*, New-Jersey, 1975a: 242.
- LAWRENCE, M., "Three Pagan Themes in Christian Art", *De artibus opuscula XI, Essays in Honour of Erwin Panofsky* (ed. M Meiss), New-York 1961: 323-334.
- MAGUIRE, H., "Truth and Convention in Byzantine Descriptions of Works of Art", *Dumbarton Oaks Papers* 28, 1974: 113-140;
- "The Depiction of Sorrow in the Middle Byzantine Art", *Dumbarton Oaks Papers* 31, 1977: 125-173.
- Art and Eloquence in Byzantium*, Princeton-New-Jersey, 1981.
- Earth and Ocean, The Terrestrial World in the Early Byzantium*, Pennsylvania 1987.
- MARTIN, J. R; "The Dead Christ on the Cross in Byzantine Art", *Late Classical and Medieval Studies in Honour of Albert Mathias Friend, Jr.* (ed. K. Weitzmann), Princeton 1955: 189-196.
- NORDHAGEN, P. J., "The Origin of the Washing of the Child in the Nativity Scene", *Byzantinische Zeitschrift* 54, 1961, 333-337.
- Studies in Byzantine and Early Medieval Painting*, London, 1990.
- RESTLE, M., *Byzantine Wall Painting in Asia Minor I-III*, Shannon 1967.
- SCHILLER, G., *Iconography of Christian Art I-II*, London, 1971.
- SINKEVIC, I., *The Church of St. Panteleimon at Nezezi, Architecture, Programme, Patronage*, Reichert Verlag Wiesbaden, 2000.
- SMITH, E. B., *Early Christian Iconography and the School of Provence*, Princeton 1918.
- STICCA, S., "The Christos Paschon and the Byzantine Theater", *Comparative Drama*, 8/1974.
- STICHEL, R., *Die Geburt christi in der Russischen Ikonmalerei*, Stuttgart; 1990.
- TAFT, R.F "Homily", *Oxford Dictionary of Byzantium*, Oxford 1991: II. 1201-1201.
- THIERRY, N. - M., *Nouvelles Eglises rupestre de Cappadoce. Region du Hasan Dağı*, Paris, 1963.
- VASSILAKI, M. (ed.), *Images of the Mother of God. Perceptions of the Theotokos in Byzantium*. Ashgate 2005.

İSTANBUL HAMAM KÜLTÜRÜNDE SÜREKLİLİK VE DEĞİŞİM: ÇEMBERLİTAŞ HAMAMI'NIN ÖYKÜSÜ¹

NINA ERGİN*

CONTINUITY AND CHANGE IN TURKISH BATHING CULTURE IN ISTANBUL:
THE LIFE STORY OF THE ÇEMBERLİTAŞ HAMAM

Abstract

Using the biography of the Çemberlitaş Hamam as vantage point, this essay traces continuity and change in the historical context and the meaning of bathing culture in Istanbul. After summarizing the baths' social, economic and symbolic significance through the sixteenth to eighteenth centuries, I will analyze the effects of modernizing reforms of the late eighteenth century, the Tanzimat and the Republican period. Finally, a discussion of the perception of the hamam by foreign and Turkish visitors in an era of global tourism shows how baths continue to reflect larger historical forces and cultural debates.

Key Words: Hamam, Istanbul, Ottoman Heritage, Tourism.

Özet

Bu makalede İstanbul'daki hamam kültürünün anlam ve tarihsel bağlamındaki süreklilik ve değişimin izi, Çemberlitaş Hamamı'nın biyografisi çıkış noktası alınarak sürülmektedir. Onaltıdan onsekizinci yüzyıla kadar hamamların toplumsal, ekonomik ve sembolik öneminin incelenmesinin ardından onsekizinci yüzyılın sonundaki reformlar, Tanzimat ve Cumhuriyet Dönemi'ndeki modernizasyon girişimlerinin etkileri mercek altına alınacaktır. Son olarak ise, hamamların büyük çaplı tarihsel güçleri ve kültürel tartışmaları yansıtmaya devam ettiklerinin göstergesi olarak küresel turizm çağında yerli ve yabancı turistlerin hamam algıları ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Hamam, İstanbul, Osmanlı Mirası, Turizm.

Giriş

İstanbul'da Sultanahmet'ten Kapalıca'ya doğru yürürken tarihî Çemberlitaş Hamamı'nın önünden geçilir. Hamam, Bizans'tan bu yana trafiğin aktığı bir ana cadde olan Divanyolu ile Çemberlitaş semtinde 330 yılında Constantinus Forumu'nda dikilmiş ve hâlâ ayakta durmakta olan Çemberlitaş Sütunu'nun bulunduğu meydanın köşesinde yer alır (res. 4). Hamamın tam karşısında, 15. yüzyılın sonlarında inşa edilmiş olan Atık Ali Paşa Camii'nin minare ve kubbesi

meydana hakim konumdadır. 1584 yılında inşaatın tamamlanmasından bu yana Çemberlitaş Hamamı hem mahalle sakinlerine hem de yabancılara hemen hemen kesintisiz hizmet sunmuştur. Çemberlitaş Hamamı, İstanbul'daki yaklaşık yüz elli umumi hamamdan geri kalmış olan çalışır durumdaki birkaç hamamdan biridir.²

Bu makalede, Çemberlitaş Hamamı'nın öyküsünden yola çıkılarak İstanbul'daki Türk hamam kültürünün tarihçesi, 20. yüzyılda

* Yrd. Doç., Koç Üniversitesi, Arkeoloji ve Sanat Tarihi Bölümü.